

ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД УКООПСІАКИ
«ПОЛТАВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ І ТОРГІВЛІ»

Факультет харчових технологій готельно-ресторанного та туристичного бізнесу
Кафедра туристичного та готельного бізнесу

СИЛАБУС

навчальної дисципліни
«Економіка туризму»
на 2020-2021 навчальний рік

Курс та семестр вивчення	4 курс, 7, 8 семестр
Освітня програма/спеціалізація	«Туризм»
Спеціальність	242 Туризм
Галузь знань	24 Сфера обслуговування
Ступінь вищої освіти	бакалавр

ПІБ НПП, який веде дану дисципліну,
науковий ступінь і вчене звання,
посада

Дробиш Людмила Володимирівна
к.е.н., доцент
доцент кафедри туристичного та готельного бізнесу

Контактний телефон	+38-093-650-69-82
Електронна адреса	puet.drobysh@gmail.com
Розклад навчальних занять	http://schedule.puet.edu.ua/
Консультації	очна http://www.tourism.puet.edu.ua/stud.php он-лайн: електронною поштою, пн-пт з 10.00-17.00
Сторінка дистанційного курсу	https://el.puet.edu.ua/

Опис навчальної дисципліни

Мета вивчення навчальної дисципліни	Формування економічного мислення у студентів і системи спеціальних економічних знань у галузі управління господарсько-фінансовою діяльністю підприємств харчового виробництва, опанування необхідними практичними навичками економічного обґрунтування управлінських рішень.
Тривалість	6 кредитів ЄКТС/ 180 годин (лекції 24 год., практичні заняття 48 год., самостійна робота 108 год.)
Форми та методи навчання	Лекції та практичні заняття в аудиторії та візні, самостійна робота поза розкладом.
Система поточного та підсумкового контролю	Поточний контроль: відвідування занять; захист домашнього завдання; обговорення матеріалу занять; виконання навчальних завдань; доповіді та їх обговорення; тестування; поточна модульна робота. Підсумковий контроль: залік (ПМК), екзамен
Базові знання	Наявність широких знань з економічної теорії, менеджменту, організації туризму, готельного та ресторанного господарства, правового регулювання туристичної діяльності.
Мова викладання	Українська

Перелік компетентностей, які забезпечує дана навчальна дисципліна, програмні результати навчання

Програмні результати навчання	Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач
<ul style="list-style-type: none"> відповідно до освітньо-професійної програми: знати, розуміти і вміти використовувати на практиці основні положення туристичного законодавства, національних і міжнародних стандартів з обслуговування туристів (ПР01); знати, розуміти і вміти використовувати на практиці базові поняття з теорії туризму, організації туристичного процесу та туристичної діяльності суб'єктів ринку туристичних послуг, а також світоглядних та суміжних наук (ПР02);	<ul style="list-style-type: none"> здатність до критичного мислення, аналізу і синтезу (К04); здатність до пошуку, оброблення і аналізу інформації з різних джерел (К06); навички використання інформаційних та комунікаційних технологій (К08); вміння виявляти, ставити і вирішувати проблеми (К09);

Програмні результати навчання	Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач
<ul style="list-style-type: none"> • аналізувати рекреаційно-туристичний потенціал території (ПР05); • розробляти, просувати та реалізовувати туристичний продукт (ПР07); • ідентифікувати туристичну документацію та вміти правильно нею користуватися (ПР08); • розуміти принципи, процеси і технології організації роботи суб'єкта туристичного бізнесу та окремих його підсистем (адміністративно-управлінська, соціально-психологічна, економічна, техніко-технологічна) (ПР10); • аргументовано відстоювати свої погляди у розв'язанні професійних завдань (ПР19); • виявляти проблемні ситуації і пропонувати шляхи їх розв'язання (ПР20); • приймати обґрунтовані рішення та нести відповідальність за результати своєї професійної діяльності (ПР21); • володіти інструментарієм економічного аналізу ефективності використання ресурсного потенціалу туристичних підприємств (ПР24). 	<ul style="list-style-type: none"> • спеціальні, фахові, предметні: знання та розуміння предметної області та розуміння специфіки професійної діяльності (К15); • здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях (К16); • здатність аналізувати рекреаційно-туристичний потенціал територій (К17); • здатність аналізувати діяльність суб'єктів індустрії туризму на всіх рівнях управління (К18); • здатність працювати з документацією та здійснювати розрахункові операції суб'єктом туристичного бізнесу (К30); • здатність оцінювати економічну ефективність туристичних продуктів та ресурсного потенціалу туристичних підприємств (К33).

Тематичний план навчальної дисципліни

Назва теми	Види робіт	Завдання самостійної роботи у розрізі тем
Модуль 1. Туризм як галузь економічної системи України		
Тема 1. Роль і місце туризму в системі ринкового господарства України.	Відвідування занять; захист домашнього завдання; обговорення матеріалу занять; виконання навчальних завдань; завдання самостійної роботи; тестування.	Підготувати доповіді на теми: 1. Соціально-економічне значення туризму. 2. Державне регулювання розвитку туризму в Україні. Характеристика сучасного стану та тенденцій розвитку туризму в Україні.
Тема 2. Управління обсягом реалізації послуг на туристичних підприємствах.	Відвідування занять; захист домашнього завдання; обговорення матеріалу занять; виконання навчальних завдань; завдання самостійної роботи; тестування.	Підготувати доповіді на теми: 1. Оцінка зовнішніх та внутрішніх факторів, що обумовлюють зміни обсягу та структури реалізації туристичного продукту. 2. Оптимізація продуктової програми відповідно до стратегії розвитку підприємства. Цілі та завдання управління обсягом реалізації послуг на туристичних підприємствах.
Модуль 2. Ресурсний потенціал як основа функціонування туристичних підприємств		
Тема 3. Управління матеріальними ресурсами туристичних підприємств.	Відвідування занять; захист домашнього завдання; обговорення матеріалу занять; виконання навчальних завдань; завдання самостійної роботи; тестування; поточна модульна робота.	Підготувати доповіді на теми: 1. Характеристика елементів матеріальних ресурсів туристичних підприємств Особливості складу матеріальних оборотних фондів та фондів обертання в туристичних підприємствах. 2. Особливості оцінки ефективності використання виробничої потужності та пропускної спроможності підприємств готельного господарства туристичних комплексів. 3. Цілі та завдання управління матеріальними ресурсами туристичних підприємств. 4. Основні напрямки підвищення ефективності ресурсного потенціалу туристичних підприємств.
Тема 4. Управління трудовими ресурсами підприємств туристичної сфери.	Відвідування занять; захист домашнього завдання; обговорення матеріалу занять; виконання навчальних завдань; завдання самостійної роботи; тестування; поточна модульна робота.	Підготувати доповіді на теми: 1. Цілі та завдання управління трудовими ресурсами туристичних підприємств. 2. Основні напрями підвищення ефективності використання трудових ресурсів в туризмі. Методи планування чисельності персоналу на туристичних підприємствах в цілому та за окремими категоріями персоналу. 3. Обґрунтування витрат на оплату праці. 4. Особливості змісту й організації виплат за різними преміальними системами.

Назва теми	Види робіт	Завдання самостійної роботи у розрізі тем
Тема 5. Управління фінансовими ресурсами туристичних підприємств.	Відвідування занять; захист домашнього завдання; обговорення матеріалу занять; виконання навчальних завдань; завдання самостійної роботи; тестування; поточна модульна робота.	Підготувати доповіді на теми: 1. Цілі та завдання управління фінансовими ресурсами туристичних підприємств. Методи визначення потреби у фінансових ресурсах. 2. Порядок проведення економічного аналізу формування та використання фінансових ресурсів у туризмі. 3. Напрями підвищення ефективності використання фінансових ресурсів туристичних підприємств.
Модуль 3. Результати господарсько-фінансової діяльності туристичних підприємств		
Тема 6. Управління доходами підприємств туристичної сфери.	Відвідування занять; захист домашнього завдання; обговорення матеріалу занять; виконання навчальних завдань; завдання самостійної роботи	Підготувати доповіді на теми: 1. Цілі та завдання управління доходами підприємств туристичної сфери. 2. Особливості управління формуванням інших видів доходів підприємств туристичної сфери. 3. Методи планування доходів туристичних підприємств. 4. Резерви зростання доходів підприємства та їх використання.
Тема 7. Управління поточними витратами та собівартістю послуг на підприємствах туристичної сфери.	Відвідування занять; захист домашнього завдання; обговорення матеріалу занять; виконання навчальних завдань; завдання самостійної роботи.	Підготувати доповіді на теми: 1. Цілі та завдання управління поточними витратами на підприємствах туристичної індустрії. 2. Чинники, що визначають обсяг та рівень поточних витрат туристичних підприємств, та їх вплив на поточні витрати. 3. Особливості визначення собівартості на підприємствах готельного господарства. 4. Особливості визначення собівартості туристичного продукту. 5. Планування обсягу поточних витрат підприємств туристичної індустрії. 6. Оцінка економічної обґрунтованості плану поточних витрат підприємств туристичної індустрії.
Тема 8. Управління прибутками та рентабельністю на підприємствах туристичної сфери.	Відвідування занять; захист домашнього завдання; обговорення матеріалу занять; виконання навчальних завдань; завдання самостійної роботи; поточна модульна робота.	Підготувати доповіді на теми: 1. Структурно-логічна схема процесу управління фінансовими результатами та характеристика змісту окремих етапів роботи. 2. Методичні підходи до розробки плану формування фінансового результату (прибутку) підприємств туристичної сфери. 3. Методичні підходи до визначення можливого і необхідного обсягу прибутку. 4. Порядок планування розподілу планового чистого прибутку підприємств туризму. 5. Напрями використання прибутку туристичних підприємств.
Модуль 4. Управління ризиками та інвестиційною діяльністю в туристичній сфері		
Тема 9. Управління інвестиційною діяльністю на туристичних підприємствах.	Відвідування занять; захист домашнього завдання; обговорення матеріалу занять; виконання навчальних завдань; завдання самостійної роботи.	Підготувати доповіді на теми: 1. Поняття і види інвестицій. Інвестиційна політика підприємств туристичної сфери. 2. Поняття бізнес-плану інвестиційного проекту туристичних підприємств. 3. Особливості розробки бізнес-плану будівництва нового підприємства туристичної сфери.
Тема 10. Управління ризиком та шляхи запобігання банкрутства туристичних підприємств.	Відвідування занять; захист домашнього завдання; обговорення матеріалу занять; виконання навчальних завдань; завдання самостійної роботи; поточна модульна робота	Підготувати доповіді на теми: 1. Структурно-логічна схема процесу управління ризиками та характеристика змісту окремих етапів роботи. 2. Банкрутство підприємства: його суть та форми регулювання в Україні. 3. Шляхи та заходи щодо профілактики та мінімізації рівня ризиків на підприємствах туристичної сфери.

Інформаційні джерела

1. Артамонова Н. С. Управління витратами. Навчальний посібник / Н. С. Артамонова. – Київ: Центр навчальної літератури, 2018. – 116 с.
2. Басюк Т. П. Економіка готельно-ресторанного бізнесу. Навчальний посібник / Т. П. Басюк, Т. Л. Керанчук. – Харків: НУХТ, 2018. – 282 с.
3. Власова Н. О. Економіка ресторанного господарства. Навчальний посібник / Н. О. Власова. – Харків: Світ книг, 2019. – 389 с.
4. Гаркуша Н. М. Аналіз господарської діяльності : методичні вказівки у схемах, формулах та таблицях / Н. М. Гаркуша. – Харків: ТОВ «Видавництво «Форт», 2018. – 109 с.
5. Городня Т. А. Економіка туризму: теорія і практика. Навчальний посібник / Т. А. Городня, А. Ф. Щербак А. Ф. – Київ: Кондор, 2012. – 436 с.
6. Іванілов О. С. Економіка підприємства. Підручник. Рекомендовано МОН України. 2-ге вид. / О. С. Іванілов. – Київ: Центр учбової літератури, 2019. – 728 с.
7. Ковальчук К. Аналіз господарської діяльності: теорія, методика, розбір конкретних ситуацій. Навчальний посібник / К. Ковальчук. – Київ: Центр учбової літератури, 2019. – 326 с.
8. Мальська М. П. Управління персоналом у туризмі: теорія і практика. Навчальний посібник / М. П. Мальська. – Київ: Центр учбової літератури, 2013. – 234 с.
9. Мальська М. П. Готельний бізнес: теорія та практика. Навчальний посібник / М. П. Мальська, І. Г. Пандяк. – Київ: Центр учбової літератури, 2012. – 472 с.
10. Мальська М. П. Економіка туризму: теорія та практика. Підручник / М. П. Мальська, М. Й. Рутинський, С. В. Білоус, Н. Л. Мандюк. – Київ: Центр учбової літератури, 2017. – 544 с.
11. Ткаченко Т. І. Економіка готельного господарства і туризму. Навчальний посібник / Т. І. Ткаченко, С. П. Гаврилюк. – Київ: КНТЕУ, 2010. – 179 с.

Програмне забезпечення навчальної дисципліни

- Пакет програмних продуктів Microsoft Office.

Політика вивчення навчальної дисципліни та оцінювання

- Політика щодо термінів виконання та перескладання: завдання, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (80 % від можливої максимальної кількості балів за вид діяльності). Перескладання модулів відбувається із дозволу провідного викладача за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).
- Політика щодо академічної доброчесності: списування під час виконання поточних модульних робіт та тестування заборонено (в т. ч. із використанням мобільних девайсів). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування та підготовки практичних завдань в процесі заняття.
- Політика щодо відвідування: відвідування занять є обов'язковим компонентом. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, працевлаштування, стажування) навчання може відбуватись в он-лайн формі (Moodle) за погодженням із провідним викладачем.
- Політика зарахування результатів неформальної освіти: <http://puet.edu.ua/uk/publiczna-informaciya>

Оцінювання

Підсумкова оцінка за вивчення навчальної дисципліни розраховується через поточне оцінювання

Види робіт	Максимальна кількість балів
7 семестр	
Модуль 1 (теми 1-2): відвідування занять (2 бали); захист домашнього завдання (6 балів); обговорення матеріалу занять (2 бали); постановка та розкриття проблемного питання (6 балів); виконання навчальних завдань (6 балів); доповіді та їх обговорення (6 балів); тестування (4 бали); поточна модульна робота (10 балів).	42
Модуль 2 (теми 3-5): відвідування занять (3 бали); захист домашнього завдання (9 балів); обговорення матеріалу занять (3 бали); постановка та розкриття проблемного питання (9 балів); виконання навчальних завдань (9 балів); доповіді та їх обговорення (9 балів); тестування (6 балів); поточна модульна робота (10 балів).	58
8 семестр	
Модуль 3 (теми 6-8): відвідування занять (3 бали); захист домашнього завдання (6 балів); обговорення матеріалу занять (3 бали); постановка та розкриття проблемного питання (6 балів); виконання навчальних завдань (6 балів); доповіді та їх обговорення (6 балів); поточна модульна робота (5 балів).	35

Види робіт	Максимальна кількість балів
Модуль 4 (теми 9-10): відвідування занять (2 бали); захист домашнього завдання (4 бали); обговорення матеріалу занять (2 бали); постановка та розкриття проблемного питання (4 бали); виконання навчальних завдань (4 бали); доповіді та їх обговорення (4 бали); поточна модульна робота (5 балів).	25
Екзамен	40
Разом	100

Шкала оцінювання здобувачів вищої освіти за результатами вивчення навчальної дисципліни

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за шкалою ЄКТС	Оцінка за національною шкалою
90-100	A	Відмінно
82-89	B	Дуже добре
74-81	C	Добре
64-73	D	Задовільно
60-63	E	Задовільно достатньо
35-59	FX	Незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням навчальної дисципліни